

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

26 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte - Țurcan Anatolie

Judecători - Cobzac Elena, Boico Victor, Ghervas Maria și Mardari Dumitru

juducând fără citarea părților recursul ordinar, declarat de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura UTA Găgăuzia Oficiul Central – Sîrbu Lilia prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 03 octombrie 2018, în cauza penală privindu-l pe

Cara Gheorghii xxxxx, născut la xxxxx, domiciliat în xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 23.04.2014 – 22.01.2015;
2. Instanța de apel: 18.02.2015 – 29.02.2016;
31.10.2016 – 15.05.2017;
10.01.2018- 03.10.2018;
3. Instanța de recurs: 20.05.2016 – 13.09.2016;
22.08.2017 – 07.11.2017;
19.12.2018 – 26.03.2019.

Asupra admisibilității recursurilor în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Taraclia din 22 ianuarie 2015, Cara Gheorghii a fost achitat de sub învinuirea de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.191 alin.(5) Cod penal, pe motiv că fapta nu a fost comisă de inculpat.

Acțiunea civilă înaintată de Ministerul Culturii a fost respinsă.

2. Pentru a pronunța hotărârea prima instanță a constatat că, de către organul de urmărire penală Cara Gheorghii a fost învinuit pentru faptul că, în perioada iulie-august 2010, activând în funcție de președinte al Cooperativei de Producție „Tvardița” din or. Tvardița, r-nul Taraclia, acționând cu intenție directă și având scop de cupiditate, ilegal a însușit două falare din argint, încredințate lui în administrare, care aparțineau Muzeului Etnografic din or. Tvardița, r-nul Taraclia.

Conform datelor Agenției Naționale Arheologice, prețul estimativ al primei falare constituie aproximativ 35000 euro, iar prețul celei de a doua falare (care este deteriorată parțial), este estimat la aproximativ 20000 euro.

Astfel, Muzeului Etnografic din or. Tvardița, r-nul Taraclia i-a fost cauzată o daună în proporții deosebit de mari, în valoare totală de 55000 euro, care la momentul comiterii infracțiunii imputate, conform cursului oficial al BNM, constituia 861096 lei.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către:

- procurorul, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat conform învinuirii înaintate la 10 ani închisoare, în penitenciar de tip închis, cu admiterea acțiunii civile înaintată de partea vătămată și încasarea în beneficiul acesteia a prejudiciului cauzat prin infracțiune, invocând că, prin probele administrate, și anume declarațiile martorilor Dimova S., Popova P., Maslincov I., Glavcev N., Iazadji Z., Maslincova L., se demonstrează faptul că Cara Gheorghii, folosindu-se de funcția pe care o deținea, a profitat de a administra aceste bunuri și ilegal, în momentul în care bunurile s-au aflat în deținerea lui legitimă, a însușit falarele; - versiunea inculpatului, precum că falarele care i-au fost date de casierul Dimova S. au fost transmise răposatului Maslincov I., pentru ca acesta să soluționeze chestiunea privind păstrarea și securitatea lor, urmează a fi apreciată critic, deoarece vine în contradicție cu declarațiile martorilor Popova P., Maslincov I., Glavcev N., Iazanji Z. și Maslincova L., care au confirmat faptul că aceste bunuri nu s-au aflat niciodată la răposatul Maslincov I. și acesta nu a dispus în nici un fel păstrarea sau documentarea lor; - versiunea inculpatului, precum că nu știa despre valoarea istorică și pecuniară a acestor falare și le-a văzut doar în ziua în care le-a transmis răposatului în biroul său de serviciu, vine în contradicție cu însăși declarațiile sale, prin care confirmă că a decis transmiterea falarelor pentru păstrare răposatului pentru a asigura paza și integritatea lor;

- reprezentantul părții vătămate, Agenția Națională Arheologică, în numele Ministerului Culturii, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă acțiunea civilă, cu dispunerea încasării în beneficiul părții vătămate a prejudiciului cauzat prin infracțiune, conform Actului de expertiză nr. 29/01-09 din 14.11.2014, prezentat în prima instanță, invocând că, martorii Iazadji Z., Dimova S. și Glavcev N., au relatat că inculpatul, în calitate de președinte al CP „Tvardița”, a primit de la Dimova S. cele două falare, fiind înștiințat că sunt din Muzeul Tvardița, pe care directorul muzeului Iazadji Z. a venit să le revendice, dar Cara Gheorghii i-a refuzat în predare, deoarece în Muzeu nu sunt condiții de păstrare, și le va păstra la Cooperativă, fără a menționa că le-a predat Băncii Sociale; - declarațiile acestor martori au fost ulterior confirmate prin declarațiile lui Cara Gheorghii; - instanța nu a luat în considerație declarațiile martorului Glavcev N., care a comunicat că falarele inițial se păstrau în safeu, ulterior au fost schimbate într-o tumbă din aceeași încăpere, de unde rezultă că instanța de judecată a constatat greșit că falarele s-ar fi păstrat în perioada 1992 - 2011 într-o tumbă. Cele două falare sunt piese de patrimoniu unicat al R. Moldova, confirmat prin monografia arheologului Belekci V. și actul de expertiză nr. 29/01-09 din 14.11.2014, prin urmare, în cauză există suficiente probe ce demonstrează autenticitatea celor două falare care i-au fost predate inculpatului și faptul neincluzerii lor în bilanțul contabil sau în listele de inventariere, reprezintă o neglijență din partea reprezentanților Cooperativei.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 29 februarie 2016, apelurile declarate au fost respinse ca nefondate.

5. Împotriva deciziei instanței de apel au declarat recursuri ordinare:

- *procurorul* care, invocând temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță, pe motiv că instanța de apel nu s-a expus asupra unor probe administrate suplimentar de către procuror în cadrul ședinței instanței de apel - actul nr.1 de primire a obiectului la păstrare din 03.07.1992, în original, întocmit între Calincov P. și Iazadji Z., actul din 03.07.1992 de transmitere a falarelor spre păstrare în casieria colhozului, și alte documente privind descrierea falarelor sustrase;

- *reprezentantul Sarivan A.*, în numele părții vătămate Ministerul Culturii care, invocând temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, pe motiv că instanța nu a luat în considerație declarațiile martorului Glavcev N., care a specificat că falarele se păstrau inițial în safeu, iar când în safeu nu era loc, falarele se păstrau într-o tumbă din aceeași încăpere.

6. Prin decizia Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție din 13 septembrie 2016, recursurile ordinare declarate au fost admise, casată decizia contestată și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 15 mai 2017, au fost respinse apelurile declarate de procuror și partea vătămată Ministerul Culturii, ca nefondate.

8. Împotriva hotărârilor judecătorești menționate a declarat recurs ordinar procurorul Calendari Dumitru care, invocând temeiul de drept prevăzut de art. 427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea acesteia, cu dispunerea remiterii cauzei la rejudecare, pe motiv că instanța de apel nu s-a expus asupra argumentului invocat în apel că, probele acuzării prezentate și examinate în cadrul cercetării judecătorești sunt suficiente pentru a demonstra vinovăția inculpatului.

9. Prin decizia Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție din 07 noiembrie 2017, recursul ordinar declarat de procurorul, șef-interimar al Procuraturii de circumscripție Cahul, Calendari Dumitru a fost admis, casată total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 15 mai 2017 și dispusă rejudecarea cauzei în Curtea de Apel Comrat.

10. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 03 octombrie 2018, au fost respinse apelurile declarate de procuror și reprezentantului părții vătămate, ca nefondate.

10.1 Colegiul a considerat, că declarațiile martorului Dimova S., a inculpatului Cara Gheorghii, lista de inventariere, în care sunt enumerate bunurile muzeului Tvardița (vol.1, f.d. 83-89), raport de expertiză nr. 8935 din 23.12.2013, precum și a altor materiale din dosar cercetate nu dovedesc vinovăția lui Cara Gheorghii în comiterea infracțiunii incriminate.

Analiza probelor cercetate denotă nedovedirea îndată a câtorva elemente importante ale faptei ce i se impută inculpatului, și anume:

- în ședința de judecată partea acuzării nu a prezentat probe precum, că de aceste falare s-a ținut cont ca de exponate ai muzeului CP „Tvardița”;

- nu a fost demonstrată transmitere oficială lui Cara G. a falarelor ca persoanei cu funcție de răspundere sau altei persoane responsabile, pentru încadrarea juridică a faptei în baza art. 191 CP;

- nu a fost dovedită sustragerea de către inculpat a falarelor menționate, a fost pus sub îndoială însuși faptul transmiterii inculpatului anume a falarelor dispărute, și nu copiile lor sau a altor obiecte;

- nu a fost stabilit costul exact al falarelor menționate pentru încadrarea juridică a faptei în baza art.191 alin.(5) Cod penal.

A menționat colegiul judiciar, că reieșind din doctrina penală sustragerea în mod obligatoriu presupune existența părții vătămate/victimei, deoarece latura obiectivă a infracțiunii se formează inclusiv prin consecințe infracționale sub formă de prejudiciu material pentru proprietar, adică componența infracțiunii examinate - este materială.

Însă, pe cauza examinată partea acuzării nu a prezentat probe precum, că sustragerea sau dispunerea falarelor a fost săvârșită de către persoana, căreia ele au fost încredințate inclusiv în baza unui document și cu un anumit scop.

Copia Actului din 03.07.1992, prezentată de către acuzare (vol.2 f.d.81), potrivit căreia comisia a transmis „pentru păstrare permanentă falare în număr de 2 bucăți la casa colhozului sub răspunderea lui Glavcev N.” în principiu nu constituie un document, căci lipsește originalul acestui act și copia indicată nu poate fi autentificată și recunoscută ca probă a vinovăției inculpatului.

În afară de aceasta, însuși faptul transmiterii falarelor la casa colhozului în numele lui V. I. Lenin s. Tvardița, raionul Taraclia nu duce la transmiterea lor automată către Cooperativa de Producție „Tvardița”, pe care o conduce inculpatul. Din conținutul actului rezultă persoană concretă, responsabilă pentru păstrarea falarelor Galvcev N., de aceea se poate afirma cu mare parte a dubiului, că valorile materiale au fost transmise persoanei juridice - colhozul sau persoanei cu funcția de răspundere a colhozului - casier.

Cu atât mai mult, în cadrul examinării cauzei în instanța de apel s-a constatat, că pe 05.05.1994 colhozul „Lenin” a fost reorganizat în CPC Agrofirma „Tvardița”, ulterior pe 20.12.2002 CPC Agrofirma „Tvardița” a fost reorganizată prin reformare în CP „Tvardița”. (vol.5 f.d.35), respectiv, partea acuzării nu a prezentat probe precum, că falarele fiind transmise în baza actului de predare-recepționare din 03.07.1992 către colhozul „Lenin”, erau transmise prin urmare la reorganizarea colhozului „Lenin” succesorilor în drepturi ale acestuia la început CPC Agrofirma „Tvardița”, iar apoi Cooperativei de Producție „Tvardița”, condusă de inculpatul Cara Gh..

Partea acuzării de stat nu a prezentat probe, care ar putea confirma, că inculpatul Cara Gheorghii chiar a știut despre existența actului de predare-recepționare din 03.07.1992, deoarece conform declarațiilor inculpatului Cara Gheorghii și martorului Dimova S., Cara Gheorghii ca președinte CP „Tvardița” și casierul Dimova S., au aflat despre existența falarelor tocmai în anul 2010, după ce Glavcev N. și Iazadji Z. au cerut să le dea.

La întreprinderile menționate falarele nu au fost trecute prin evidența contabilă sau alta, nu au fost introduse în lista de inventariere a bunurilor CP „Tvardita”, ceea ce au confirmat și martorii audiați pe cauză.

Apreciind declarațiile martorilor Glavcev Nicolai, Dimova Sofia, Iazadji Zaharii colegiul a menționat, că aceste declarații confirmă doar faptul aflării falarelor în noptiera masei casei întreprinderii CP „Tvardita” în anumită perioadă de timp, inclusiv fără a ține cont de evidența și ocrotirea cuvenită și de faptul transmiterii acestor falare sau copiilor lor către Cara Gheorghe. Totodată, acești martori nu au confirmat faptul, că falarele au fost transmise inculpatului Cara Gheorghe în baza unui anumit document și contra semnătură.

La fel instanța de apel a menționat, că Glavcev Nicolai fiind responsabil de păstrarea falarelor, în timpul concedierii de la întreprinderea CP „Tvardița” nu a comunicat despre prezența falarelor noului casier Dimova Sofia, nu a transmis falare în baza documentelor unor alte persoane la această întreprindere, ci le-a lăsat în noptiera mesei. Iar martorul Dimova Sofia a transmis obiecte din noptieră lui Cara Gheorghe fără documente, căci nu le primea în baza documentelor.

În lumina celor expuse instanțe de apel a reținut că inculpatului aceste falare nu au fost transmise de către posesor sau de o altă persoană împuternicită, nici în baza documentelor și cu un anumit scop, nici în alt mod. Respectiv, reieșind din prevederi imperative ale art. 113 Cod penal în acțiunile inculpatului lipsesc elementele faptei incriminate, prevăzută de art. 191 Cod penal.

Concomitent, instanța a menționat, că potrivit rezultatelor examinării cauzei în acțiunile inculpatului nu a fost constatat faptul sustragerii. Partea apărării contestă transmiterea oficială a valorilor materială inculpatului și însuși faptul sustragerii acestora prin orice metodă.

Apreciind declarațiile inculpatului, reprezentantului părții vătămate A. Sarivan și martorii audiați pe cauză, colegiul a conchis, că prima instanță întemeiat a pus sub îndoială însuși faptul transmiterii inculpatului anume a falarelor dispărute, și nu copiile lor și a altor obiecte, precum și urmărirea ulterioară în proprietatea sa a acestor obiecte.

Nu a fost combătută versiunea inculpatului precum că aceste falare au fost transmise lui Maslincov I., pentru păstrare la filiala băncii.

De asemenea dând apreciere declarațiilor inculpatului Cara Gheorghe, date de el în ședințe de judecată în ansamblu cu declarațiile martorilor Popova Prascovia, Maslincov Ivan, Maslincova Liudmila, prin răspuns cu nr. 1301-1-131/106 din 09.09.2012 BC „Banca Socială” SA, actul din 01.09.2011 de predare-recepționare a valorilor materiale la filiala BC „Banca Socială” s. Tvardița, scrisoare la BC „Banca Socială” SA nr. 2020/20/430 din 20.09.2013, colegiul a menționat, că aceste declarații sunt consecutive și coordonează cu materialele cauzei și combat complicitatea inculpatului la săvârșirea acestei infracțiuni și anume că acești martori nu au văzut falarele și nu au auzit despre existența lor de la Maslincov L., nu certifică faptul, că aceste falare nu au fost transmise ultimului pentru păstrare.

Cu atît mai mult, din materialele cauzei rezultă, că în cadrul urmării penale nu s-au petrecut careva activități (percheziții, interceptarea convorbirilor telefonice ș.a) îndreptate spre depistarea falarelor la casa lui Maslincov L, în încăperea filialei băncii Tvardița "Banca Socială" SA, în care a activat ultimul.

Astfel, colegiul a considerat, că partea apărării nu a prezentat probele, ce combat declarațiile inculpatului precum, că falarele au fost transmise lui Maslincov I., directorul filialei „Banca Socială” SA.

În contextul celor expuse, colegiul a menționat, că probele cercetate în ședința de judecată nu pot fi apreciate ca unele suficiente pentru emiterea unui verdict de condamnare.

11. Decizia instanței de apel a fost atacată, la data de 05 decembrie 2018, cu *recurs ordinar* de procurorul în Procuratura UTA Găgăuzia Oficiul Central – Sîrbu Lilia, indicând temeiul art.427 alin.1) pct.6) Cod procedură penală, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Comrat din 03 octombrie 2018, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, într-un alt complet de judecată.

11.1 În motivarea recursului procurorul a indicat că pe parcursul examinării cauzei în instanța de apel în confirmarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute de art.191 alin.(5) Cod penal a prezentat următoarele probe legal administrate, care ulterior au fost examinate în cadrul ședinței de judecată și anume: declarațiile martorilor Saraivan Ana; Dimov Gheorghe, Daracci Piotr, Glavcev Nicolai; Dimova Sofia; Popova Parascovia; Maslincov Ivan Ivan; Maslincova Liudmila; Pașa Valeriu; Bubulici Valeriu; Tentic Ion; Iazadji Zaharii; Popovici Serghei. Totodată, au fost cercetate un șir de probe: procesul-verbal din 18.10.2013 de examinare a actului de predare - primire din 03.07.1992, prin care de către comisia în componența lui Daracci Piotr, Iazadji Zaharia și Petrov D. au fost predate două falare casierului colhozului Glavcev Nicolae; ordonanța din 18.10.2013 cu privire la recunoașterea drept document a actului din 03.07.1992; procesul-verbal din 29.01.2014 de examinare a procesului-verbal nr. 1 din 04.01.2008 prin care cet. Cara Gheorghe Ivan a fost ales președintele CP Tvardița și alte.

Procurorul a menționat că, instanța de judecată unilateral și subiectiv a dat aprecierea declarațiilor martorilor. Reieșind din declarațiile martorilor audiați, și anume Dimova Sofia, Glavcev Nicolae, Iazadji Zaharia, Pașa Valeriu, Tentic Valeriu, Bubulici Valeriu, documentele parvenite și ridicate din muzeul Tvardița, Academia de Științe a Moldovei, Agenția Națională Arheologică, anexate la cauza penală, ce confirmă faptul că falarele în cauză au existat, că acestea sunt obiecte arheologice cu o vechime aproximativ de peste 2000 de ani cu o valoare istorică - culturală importantă pentru Republica Moldova. Aceste falare au fost plasate pentru păstrare în casiera CP Tvardița unde se aflau până la anul 2010, și ulterior anume aceste falare au dispărut. Însă, instanța de apel a trecut peste aceste argumente, care trebuiau să fie apreciate în coroborare și nu fiecare separat, lăsând rară vreo expunere logică și motivare asupra lor.

Indică recurentul că, instanța de apel nu a apreciat în mod cuvenit probele care au fost prezentate pentru confirmarea prețului falarelor, și anume: informația de la Ministerul Culturii cu nr.58 din 30.11.2012 prin care a fost comunicat prețul estimativ al falarelor, raportul de expertiză nr. 29/01-09 din 14.11.2014.

Cu toate acestea prețul falarelor a fost confirmat și de către martorii, specialiști în domeniul arheologiei Popovici Serghei, Bubulici Valeriu, Pașa Valeriu.

La fel, instanța de apel a apreciat selectiv declarațiile lui Popovici Sergiu, fără să se expună asupra faptului că, conform declarațiilor ultimului, aceste falare sunt unice pentru Republica Moldova și au o valoare inestimabilă pentru cultura noastră. Totodată, au fost apreciate estimativ la preț de 35 000 Euro și, respectiv 25000 euro, conform cataloagelor în care se conține informația privind costul obiectelor arheologice, din care fac parte și două falare în cauză dată.

Menționează acuzarea, că martorul Bubulici Valeriu de asemenea a menționat că, falare care au fost găsite în s. Tvardița sunt obiecte foarte prețioase, iar prețul lor a fost stabilit în baza cataloagelor internaționale.

Referitor la argumentul instanței de apel, că este îndoielnic faptul transmiterii lui Cara Gheorghe anume falarelor dispărute, iar nu a copiilor sau altor obiecte, menționează procurorul că, colegiul nu a apreciat în mod cuvenit declarațiile martorului Glavcev Nicolai, care a primit spre păstrare falarele în anul 1992 și ulterior le-a văzut de mai multe ori, inclusiv și în anul 2010, când în prezența acestuia și a lui Iazadji Zaharia au fost scoase din casa cooperativei de către Dimova Sofia.

Fiind audiat în instanța de apel, Glavcev Nicolai a comunicat că, două falare care i-au fost transmise în anul 1992 și cele pe care le-a văzut în anul 2010 sunt unele și aceleași și în perioada păstrării în casa cooperativei nu s-au schimbat.

Cu toate acestea, reieșind din declarațiile martorului Bubulici Valeriu, nu este posibil de a efectua copiile a acestor falare. Falarele au fost făcute prin ștanțare și de a le repeta practic nu este posibil.

La fel, și martorul Iazadji Zaharia a confirmat că a văzut aceste două falare în momentul când au fost scoase de către Dimova Sofia din casa cooperativei, adică el, ca persoana care anterior de mai multe ori, chiar și până la anul 2008, a văzut falare și putea să înțeleagă dacă ele erau în copii sau în original, a confirmat cert că anume falare au fost scoase din dulap, dar nu a copii ale acestora.

Instanța de apel nu s-a expus asupra unor probe care au fost cercetate în instanța de apel, și anume: actul nr.1 de primire a obiectului la păstrare din 03.07.1992, în original, întocmit între Calincov P. și Iazadji Zaharia; actul nr.03.07.1992 de transmitere a falarelor spre păstrare în casiera colhozului și alte documente privind descrierea falarelor sustrate; răspunsul Primăriei Tvardița nr.85 din 24.03.2015, precum că casa de cultură a fost transmisă la balanța PC Tvardița și bunurile acesteia cu anexarea actului de predare - primire în original; informația ce ține de descoperirea falarelor în s. Tvardița (vol.3, f.d. 198-225).

Instanța de apel nu s-a expus asupra unor probe prezentate de către procuror care au relevanță pentru cauză, și anume: răspunsul primăriei Tvardița din 24.03.2015, precum că Casa de Cultură a fost transmisă la balanța CP Tvardița și bunurile

acesteia cu întocmirea actului de predare-primire din 03.07.1992, precum și informația ce ține de descoperire falarelor în s. Tvardița.

Astfel, conform probelor prezentate atât muzeul din s. Tvardița, cât și Casa de Cultură se aflau în balanța Cooperativei de Producție Tvardița.

Inculpatul a declarat că, înainte de presupusă transmiterea falarelor lui Maslincov Ivan, a verificat dacă aceste falare erau la evidentă în contabilitatea cooperativei dar nu a verificat Casa de Cultură, muzeul, care la rândul său se aflau în balanța cooperativei.

Așadar, potrivit materialelor cauzei și probelor administrate, anume inculpatul Cara Gh., conform situației de serviciu, era persoana responsabilă care trebuia să asigure păstrare, integritatea, securitatea și punerea la evidență a falarelor conform normelor prevăzute sau să le predea conform competenței organelor abilitate, dar să nu le treacă în folosul său și să dispună de ele ca de bunuri personale sau le transmită altei persoane fără întocmirea actelor confirmative.

Cu atât mai mult, instanța de apel nu a apreciat și nu s-a expus asupra declarațiilor reprezentantului părții vătămate Sarivan Ana, care a declarat că „...*îi este cunoscut din spusele lui Dimova Sofia că falarele au fost predate lui Cara Gh. și că ulterior sesizării cu privire la dispariția falarelor, Agenția Națională de Arheologie a încercat să cerceteze cazul, dar inculpatul nu a răspuns la telefon...*”;

- declarațiilor martorului Glavcev Nicolae, care a relatat că „...*la momentul demisiei sale falarele se păstrau în casa întreprinderii, iar când s-a adresat către Dimova Sofia pentru a transmite aceste falare muzeului s. Tvardița, și anume directorului muzeului Iazadji Zaharia, aceasta le-a comunicat că nu le va transmite fără permisiunea președintelui Cooperativei, Cara Gh...*”;

- declarațiilor martorului Dimova Sofia, care a explicat că „...*la întrebarea ridicată de Glavcev Nicolae s-a adresat la Cara Gheorghe, care i-a lămurit că trebuie să stabilească la balanța cui se află aceste falare și în cazul dat dânsa a lăsat falarele la Cara Gh...*”;

- declarațiilor martorului Iazadji Zaharia, care a povestit că „...*personal a discutat cu Cara Gh. despre falare, iar ultimul l-a convins că acestea sunt în siguranță, se păstrează la dânsul acasă în safeu...*”.

Instanța de apel a lăsat fără apreciere și declarațiile însăși ale inculpatului Cara Gheorghii, care a confirmat că „...*la solicitarea sa i-au fost prezentate două obiecte din metal, de culoare sură, învelite în ziar, pe care din cauza că cooperativa avea datorii le-a predat spre păstrare la Maslincov Ivan la bancă, fără a întocmi careva act de primire-predare, din motiv că contabilă i-a comunicat că aceste falare nu se aflau la balanța Cooperativei... falarele vizual nu prezentau importanță și la prezentarea lor Dimova Sofia a explicat că fostul casier și directorul muzeului au solicitat falarele din casa întreprinderii pentru a fi duse la muzeu...*”. Deci, reieșind din declarațiile acestuia, rezultă că falarele au fost transmise în administrarea lui de către casierita Dimova Sofia, astfel dânsul era responsabil de păstrarea acestora, cunoscând totodată că fostul casier Glavcev Nicolae și directorul muzeului au solicitat falarele pentru a fi duse la muzeu, adică înțelegea ca obiecte simple, fără

careva valoare nu ar fi solicitate pentru păstrarea lor în muzeu, respectiv conștientiza că aceste obiecte sunt prețioase.

12. La recursul ordinar declarat de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura UTA Găgăuzia Oficiul Central – Sîrbu Lilia, în conformitate cu prevederile art.431 alin.(1) pct.1¹ Cod procedură penală, avocatul Sicinski Alexandr în numele inculpatului a depus referință, în care a pledat pentru declararea inadmisibilității recursului deoarece este vădit neîntemeiat și nu abordează probleme de drept de importanță generală pentru jurisprudență indicând că, nici în prima instanță, nici la Curtea de Apel nu a fost dovedit faptul că inculpatului i-a fost predate anume aceste falare, delapidarea cărora lui este imputată.

13. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis reieșind din următoarele considerente.

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Totodată, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv să o caseze total, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri ilegale.

Potrivit art. 427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Din conținutul art.414 Cod de procedură penală, rezultă că instanța de apel, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță.

În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul constată că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea prezentei cauze în ordine de apel.

Recurentul invocă în recursul său temeiul prevăzut la art. 427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

În acest context Colegiul penal lărgit ține să menționeze următoarele.

Conform art.436 alin.(2) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.

13.1. După cum rezultă din actele cauzei, procurorul declarând apel împotriva sentinței a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie condamnat conform învinuirii înaintate.

Colegiul judiciar judecând apelul procurorului în partea învinuirii aduse inculpatului în baza art.191 alin.(5) Cod penal, l-a considerat nefondat, susținând soluția adoptată de instanța de fond, și anume că fapta nu a fost comisă de inculpat.

Instanța de apel în motivarea soluției adoptate a constatat că, la caz probatoriul administrat nu dovedește vinovăția inculpatului în delapidarea a două falare de argint, ajungând la concluzia de a-l achita pe Cara Gh., în comiterea infracțiunii prevăzute de art.191 alin. (5) Cod penal, deoarece fapta nu a fost comisă de inculpat. Or, în opinia instanței de apel, în ședința de judecată nu a fost confirmată vinovăția lui Cara Gheorghii în comiterea infracțiunii încriminate.

Analizând conținutul deciziei recurate, instanța de recurs, consideră că instanța de apel, cercetând probele prezentate de acuzare, nu le-a dat apreciere în conformitate cu prevederile art.101 Cod de procedură penală, fiind reținută la baza deciziei adoptate versiunea și probele apărării, fără a fi supuse acestea analizei minuțioase în coroborare cu celelalte probe existente și administrate.

Prin urmare, instanța de apel a reținut selectiv doar unele probe fără a examina și aprecia în ansamblu toate probele cauzei penale, la care a făcut referire partea acuzării, și, în așa mod, a tras concluzia pripită că fapta de care a fost pus sub învinuire inculpatul nu a fost săvârșită de el.

În acest context, Colegiul, reținând prevederile art.100 alin. (4) și art.101 alin.(1)-(4) Cod de procedură penală, și invocând doctrina juridică națională, remarcă că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor strânse, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor, care poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal. Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de prezentul cod, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor.

Aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depusă de către organele de urmărire, instanțele judecătorești, cât și de părțile din proces, se concretizează pe soluția ce va fi dată în urma acestei activități.

Legea stabilește că probele admisibile sunt apreciate după relevanță, concludență și utilitatea acestora. De menționat că proba trebuie apreciată și după veridicitatea acesteia, care poate fi caracterizată ca o corespundere a datei de fapt

examinată de către instanță cu realitatea pe care o probează această dată, iar toate probele în ansamblul, sunt apreciate din punctul de vedere al coroborării lor.

Rezumând situația de fapt, în raport cu argumentele recurentului, Colegiul penal atestă că, instanța de apel a dat o apreciere superficială probelor și argumentelor procurorului din apel și anume: - declarațiilor martorilor Saraivan Ana; Dimov Gheorghe, Daracci Piotr, Glavcev Nicolai; Dimova Sofia; Popova Parascovia; Maslincov Ivan Ivan; Maslincova Liudmila; Pașa Valeriu; Bubulici Valeriu; Tentic Ion; Iazadji Zaharii; Popovici Serghei; - procesul-verbal din 18.10.2013 de examinare a actului de predare - primire din 03.07.1992, prin care de către comisia în componența lui Daracci Piotr, Iazadji Zaharia și Petrov D. au fost predate două falare casierului colhozului Glavcev Nicolae; ordonanța din 18.10.2013 cu privire la recunoașterea drept document a actului din 03.07.1992; procesul-verbal din 29.01.2014 de examinare a procesului-verbal nr. 1 din 04.01.2008 prin care cet. Cara Gheorghe a fost ales președintele CP „Tvardița”.

Instanța de apel a lăsat fără apreciere și declarațiile martorilor audiați, și anume Dimova Sofia, Glavcev Nicolae, Iazadji Zaharia, Pașa Valeriu, Tentic Valeriu, Bubulici Valeriu, documentele parvenite și ridicate din muzeul Tvardița, Academia de Științe a Moldovei, Agenția Națională Arhiologică, anexate la cauza penală, ce confirmă faptul că falarele în cauză au existat, că acestea sunt obiecte arheologice cu o vechime aproximativ de peste 2000 de ani cu o valoare istorică - culturală importantă pentru Republica Moldova. Aceste falare au fost plasate pentru păstrare în casiera CP Tvardița unde se aflau până la anul 2010, și ulterior anume aceste falare au dispărut.

Instanța de apel a constatat că, „...*reieșind din probele prezentate, prețul real al falarelor nu a fost stabilit în cadrul urmăririi penale*” fără a aprecia probele care au fost prezentate pentru confirmarea prețului falarelor, și anume: - informația de la Ministerul Culturii cu nr.58 din 30.11.2012 prin care a fost comunicat prețul estimativ al falarelor; raportul de expertiză nr.29/01-09 din 14.11.2014; declarațiile martorilor, specialiști în domeniul arheologiei Popovici Serghei care a declarat că aceste falare sunt unice pentru Republica Moldova și au o valoare inestimabilă pentru cultura noastră. Totodată, au fost apreciate estimativ la preț de 35 000 Euro și, respectiv 25000 euro, conform cataloagelor în care se conține informația privind costul obiectelor arheologice, din care fac parte și două falare în cauză dată; Bubulici Valeriu care de asemenea a menționat că, falare care au fost găsite în s. Tvardița sunt obiecte foarte prețioase, iar prețul lor a fost stabilit în baza cataloagelor internaționale, Pașa Valeriu.

Instanța de apel constatând că, „*este îndoielnic faptul transmiterii lui Cara Gheorghe anume falarelor dispărute, iar nu a copiilor sau altor obiecte*”, nu a dat apreciere în mod convenit declarațiile martorului Glavcev Nicolai, care a primit spre păstrare falare în anul 1992 și ulterior le-a văzut de mai multe ori, inclusiv și în anul 2010, când în prezența acestuia și a lui Iazadji Zaharia au fost scoase din casa cooperativei de către Dimova Sofia; declarațiile martorului Bubulici Valeriu, care a declarat că nu este posibil de a efectua copiile a acestor falare. Falarele au fost făcute

prin ștanțare și de a le repeta practic nu este posibil; declarațiile martorului Iazadji Zaharia care a confirmat că a văzut aceste două falare în momentul când au fost scoase de către Dimova Sofia din casa cooperativei, adică el, ca persoana care anterior de mai multe ori, chiar și până la anul 2008, a văzut falarele și putea să înțeleagă dacă ele erau în copii sau în original, a confirmat cert că anume acele falare au fost scoase din dulap, dar nu a copii ale acestora.

Totodată, instanța de apel a dat o superficială apreciere probelor scrise prezentate de acuzare și cercetate în instanța de apel, și anume: actul nr. 1 de primire a obiectului la păstrare din 03.07.1992, în original, întocmit între Calincov P. și Iazadji Zaharia; actul nr. 03.07.1992 de transmitere a falarelor spre păstrare în casiera colhozului și alte documente privind descrierea falarelor sustrase; răspunsul Primăriei Tvardița nr. 85 din 24.03.2015, precum că casa de cultură a fost transmisă la balanța PC Tvardița și bunurile acesteia cu anexarea actului de predare - primire în original; informația ce ține de descoperirea falarelor în s. Tvardița (vol. 3, f. d. 198-225).

Astfel, analizând probele prezentate, *instanța de apel* nu s-a expus asupra unor probe prezentate de către procuror și anume: răspunsul primăriei Tvardița din 24.03.2015, precum că Casa de Cultură a fost transmisă la balanța CP Tvardița și bunurile acesteia cu întocmirea actului de predare-primire din 03.07.1992, precum și informația ce ține de descoperirea falarelor în s. Tvardița.

În aceiași ordine de idei, instanța de apel constată că fapta încriminată inculpatului Cara Gheorghii nu a fost comisă de către acesta, pe motiv că de către acuzatorul de stat nu au fost prezentate careva probe în confirmarea învinuirii aduse.

La acest capitol, Colegiul menționează că instanțele de fond au reținut și pus la baza hotărârilor adoptate declarațiile inculpatului, care pe tot parcursul procesului penal, inclusiv și în ședința de judecată, a respins învinuirea, motivând că nu se consideră vinovat de săvârșirea faptei imputate, fără a da apreciere declarațiile însăși ale inculpatului Cara Gheorghii, care a confirmat că „...*la solicitarea sa i-au fost prezentate două obiecte din metal, de culoare sură, învelite în ziar, pe care din cauza că cooperativa avea datorii le-a predat spre păstrare la Maslincov Ivan la bancă, fără a întocmi careva act de primire-predare, din motiv că contabilă i-a comunicat că aceste falare nu se aflau la balanța Cooperativei... falarele vizual nu prezentau importanță și la prezentarea lor Dimova Sofia a explicat că fostul casier și directorul muzeului au solicitat falarele din casa întreprinderii pentru a fi duse la muzeu..*”. Or, potrivit materialelor cauzei și probelor administrate, anume inculpatul Cara Gh., conform situației de serviciu, era persoana responsabilă care trebuia să asigure păstrare, integritatea, securitatea și punerea la evidență a falarelor conform normelor prevăzute sau să le predea conform competenței organelor abilitate, dar să nu le treacă în folosul său și să dispună de ele ca de bunuri personale sau le transmită altei persoane fără întocmirea actelor confirmative.

Mai mult, instanța de apel nu a apreciat și nu s-a expus asupra declarațiilor reprezentantului părții vătămate Sarivan Ana, care a declarat că „...*îi este cunoscut din spusele lui Dimova Sofia că falarele au fost predate lui Cara Gh. și că ulterior*

sesizării cu privire la dispariția falarelor, Agenția Națională de Arheologie a încercat să cerceteze cazul, dar inculpatul nu a răspuns la telefon... ”;

- declarațiilor martorului Glavcev Nicolae, care a relatat că „...*la momentul demisiei sale falarele se păstrau în casa întreprinderii, iar când s-a adresat către Dimova Sofia pentru a transmite aceste falare muzeului s. Tvardița, și anume directorului muzeului Iazadji Zaharia, aceasta le-a comunicat că nu le va transmite fără permisiunea președintelui Cooperativei, Cara Gh.... ”;*

- declarațiilor martorului Dimova Sofia, care a explicat că „...*la întrebarea ridicată de Glavcev Nicolae s-a adresat la Cara Gheorghe, care i-a lămurit că trebuie să stabilească la balanța cui se află aceste falare și în cazul dat dânsa a lăsat falarele la Cara Gh... ”;*

- declarațiilor martorului Iazadji Zaharia, care a povestit că „... *personal a discutat cu Cara Gh. despre falare, iar ultimul l-a convins că acestea sunt în siguranță, se păstrează la dânsul acasă în safeu... ”.*

Deci, Colegiul notează, pentru a demonstra că părțile au fost auzite în prezenta cauză, instanța de apel urmează să dea răspunsuri argumentate în hotărâre asupra motivelor decisive invocate de apelant și nu este suficient doar a prelua motivele hotărârii primei instanțe, dar și a efectua propriile completări în sensul aprecierii temeiniciei acestei hotărârii, prin prisma criticilor invocate de părți, care în viziunea lor ar putea afecta într-o măsură oarecare legalitatea soluției adoptate la caz.

Rezumând cele menționate instanța de recurs constată, că soluția achitării lui Cara Gheorghii a reieșit din respingerea majorității probelor administrate pe caz fără o motivație legală, astfel, menținând hotărârea de achitare a lui Cara Gheorghii, instanța de apel nu a luat în considerație toate probele administrate la caz, fapt ce duce la concluzia, că deși la materialele cauzei sunt prezentate un șir de probe, instanța fără a le aprecia în urma unei evaluări în ansamblu, în viziunea Colegiului, prematur le-a respins.

Ca urmare, Colegiul constată că instanța de apel pripit a ajuns la concluzia referitor la menținerea hotărârii de achitare a lui Cara Gheorghii învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 191 alin.5 Cod penal, pe motiv că *fapta nu a fost comisă de către acesta*, pe când în motivare indică că, *potrivit rezultatelor examinării cauzei în acțiunile inculpatului nu a fost constat faptul sustragerii*, prin ce a admis o eroare de fapt și anume discordanța între cele reținute de instanțele de fond și conținutul real al probelor, prin ignorarea unor aspecte evidente ce au avut drept consecință pronunțarea altei soluții, decât cea pe care materialul probator o susține.

Astfel, Colegiul remarcă că instanța de apel, deși a redat în hotărâre declarațiile inculpatului, reprezentantului părții vătămate, a martorilor și actele cauzei, însă acestea au fost analizate și apreciate selectiv, fapt ce contravine prevederilor art.101 alin.(1) Cod de procedură penală, care stipulează că fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, ca apoi să se expună asupra admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe în parte, expunând temeiul respectiv în decizia sa.

Concluzionând cele expuse mai sus, Colegiul penal constată că argumentele procurorului invocate în recurs referitor la faptul că instanțele de fond nu au dat o apreciere obiectivă probelor administrate pe caz, și-a găsit confirmare, instanța de apel a dat probelor o apreciere unilaterală și pripit a ajuns la concluzia că inculpatul Cara Gheorghii nu a comis fapta imputată. După cum s-a remarcat mai sus, prevederile art.414 Cod de procedură penală obligă instanța de apel să verifice starea de fapt și de drept, să cerceteze, să aprecieze ori să dea o altă apreciere a probelor, deci să continue judecarea pricinii, inclusiv a fondului cauzei. Prin nepronunțarea instanței de apel asupra tuturor motivelor apelului se consideră că nu s-a realizat o activitate de judecată.

Totodată, rejudecând cauza, instanța de apel a omis prevederile art.436 alin.(2) Cod de procedură penală și nu a ținut cont de indicațiile instanței de recurs din decizia Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție din 07 noiembrie 2017.

Colegiul penal precizează că, potrivit art.436 alin.(2) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului.

Astfel, Colegiul penal consideră că instanța de apel nu a pătruns în esența problemei de fapt și de drept, nu a făcut o analiză corespunzătoare asupra cumulului probelor prezentate de părți, fără a elucida faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date.

Prin urmare, nerespectarea prevederilor art.414 Cod de procedură penală se consideră eroare de drept comisă de instanța de apel și, în conformitate cu prevederile art.427 alin.(1) pct.6), o atare eroare este temei de casare a hotărârii instanței de apel.

Conform prevederilor art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În asemenea condiții, instanța de recurs conchide că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea cauzei în instanța de apel pentru rejudecare în alt complet de judecători, întrucât erorile invocate supra nu pot fi corectate de către instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se pronunțe argumentat și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate de procuror și partea vătămată în apel, concomitent și asupra celor invocate în recurs în limita competenței, să verifice și să aprecieze profund probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, și, în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.417 - 418 Cod de procedură penală.

Luând în considerație că în Curtea de Apel Comrat și Curtea de Apel Cahul nu poate fi format un complet nou de judecată pentru judecarea cauzei, se dispune rejudecarea cauzei în ordine de apel de către Curtea de Apel Chișinău.

14. În conformitate cu prevederile art.434, art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura UTA Găgăuzia Oficiul Central – Sîrbu Lilia, casează total decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat din 03 octombrie 2018, în cauza penală privindu-l pe *Cara Gheorgi xxxxx* și dispune rejudecarea cauzei în Curtea de Apel Chișinău.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Decizia motivată pronunțată integral la **25 aprilie 2019.**

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Cobzac Elena

Boico Victor

Ghervas Maria

Mardari Dumitru